

Goriško.

Redno zborovanje učit. društva za sežanski šolski okraj bo v Komnu, dne 15. t. m. ob 10. uri dopoldne. Vpored: 1.) Učna slika iz prostr. risanja. 2.) Pozdrav predsednikov. 3.) Overovljenje zapisnika. 4.) Referat (gosp. nadučitelj Konec). 5.) Predlogi. 6.) Vaje v petju: a) Na planine (Moh. p. I. str. 22.), b) Moj dom (Moh. p. I. str. 87.) K obilni vdeležbi vabi vljudno odbor.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. Štev. 10 ima tole vsebino: 1. Jesenske pesmi. Borisov. 2. Žabe so jih pojedle. Jožef Krvan. Povest. 3. Prvi dimnikar. Kompoljski. Povest s podobo. 4. Ivan Škrjanec. Lad. Ogorek. Življenjepis s podobo. 5. Žalostna pot. Cvetko Slavin. Pesem. 6. „Či-či Stanka!...“ Cvetko Slavin. Pesem s podobo. 7. Jezica malih. F. Palnák. Povest. 8. Padla je slanica... Borisov. Pesem. 9. Jutranji izprehod. Cvetko Slavin. Povest s podobo. 10. Iz čitanke grofa Leva Nikolajeviča Tolstega. Solovej. Povest. 11. Tri veše. Cvetko Slavin. Pesem. 12. Povodni mož na Mrzlici. Mihael R. Pravljica. 13. Vestna straža. Peter Petrovič. Povest. 14. Obisk. E. Gangl. Pesem. 15. Pouk in zabava. Kdo sem. A. Kosi. Uglasbena pesem. 16. Novice. Računska šala. Rešitev zastavice v podobah in rešilci.

Mali vitez. Tega slovečega Sienkiewiczovega romana je izšel 18. in 19. sešitek. Cena sešitku 40 h.

Učne slike iz nazornega nauka za I. in II. razred. (Podrobni učni načrt.) Uredil Anton Maier. — Naše uredništvo sicer ni bilo toliko vredno, da bi prišlo običajni izvod te epohalne brošure v oceno, vendar smo bili toliko srečni, da smo vsaj nekčiko mogli pregledati nje vsebino. Govorili bomo o nji o drugi priliki in na drugem mestu.

Ženska ročna dela za pouk na ženskih učiteljskih. (Pomožna knjiga za učiteljice.) Sestavila Pavla pl. Renzenberg, c. kr. učiteljica na ljubljanskem učiteljskem. III. del. Sivanje. S 66 nariski in z dvema polama s kroji. Cena mehko vezani knjigi 3 K 10 h, trdo vezani 3 K 50 h. V Ljubljani. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 149. — Praktično sestavljena in spisana knjiga bo gotovo dobro služila učiteljicam ženskih ročnih del. Morda nam pošlje katerakoli koleginja strokovnjsko oceno. Prosimo zanj jo javno, ker so bile naše specialne prošnje brezuspešne.

Urbánkův Kapesní kolendař českého učitelstva na školni rok. 1903—1904. Uredila sta ga J. Urbánek-Budějovický in Ant. Konst. Viták. Stane s pošto 70 h. Naroča se pri založniku Urbánku v Pragi.

Vestnik.

Osebnosti na Kranjskem. Absolvirana učiteljska kandidatinja Marija pl. Kleinmayrova je provizorično nastavljena v Dobu. Absolvirani učit. kandidat Ivan Čepon je imenovan provizoričnim učiteljem v Rakitni, absolvirana učit. kandidatinja Ana Vižinova pa za provizorično učiteljico pri Sv. Trojici. Absolvirana učit. kandidatinja Evladija Tavčarjeva je provizorično nastavljena v Krškem. Začasno so nastavljene kot učiteljice in šolske voditeljice te-le gđe. učiteljske kandidatnje: Amalija Jegličeva v Kokri; Antonija Rakovčeva v St. Lenartu in Suzana Balohova v Črnučah. Provizoričen učitelj Ivan Štrekelj je premeščen na štirirazrednico na Vrhniki. Kot suplentinje so nastavljene absolvirane učiteljske kandidatnje gđe. Josipina Mučeva na Vačah, Marija Odlašekova pri D. Marji v Polju in Avrelia Brezečeva v Dvoru. Kot provizorične učiteljice so nastavljene absolvirane učiteljske kandidatnje gospice Pavla Buhova v Sostrem, Marija Petteroseva v Postojni, Angela Troštova v Budanju, Avrelia Brežic v Dvoru;

vpokojeni učitelj Štefan Bink je imenovan pomožnim učiteljem in šolskim voditeljem v Dvoru; učiteljica gospa Hortenza Vokač pa je postala šolska voditeljica v Mehovem.

Regulacija plač kranjskega učiteljsva. Kranjski klerikalni deželni poslanci uganjajo zopet brezmiselno obstrukcijo, da ne more priti regulacija naših plač na vrsto. Poslanec Hribar je stavil nujni predlog glede preosnove ljubljanskega učiteljsva in glede regulacije učiteljskih plač. Ali kaj pomaga to, ko ne puste klerikalci, ti tatovi časa in našega pošteno prisluženega kruha, da bi deželni zbor kranjski redno funkcioniral. Najgripe in najnesramnejše pri tem pa je to, da podpira kvarno obstrukcijo celo učitelj-poslanec in predsednik „Slomškove zveze“, Jaklič, ki s tem kaže, da je samo naroden konzumar in da je že davno izgubil vsako čuvstvo za pošteno učiteljsko stvar. Do duše ga bodi sram! — Deželni šolski svet kranjski se je končno tudi ganil in sklenil, da predloži deželnemu zboru predlog glede povišanja učit. plač. Deželni šolski svet predlaga, da se v ta namen poviša deželna doklada za štiri odstotke. Če se to zgodi, t. j., če pride ta predlog razpravo, bodo dr. Šusteršič, Jaklič & co. razbili deželni zbor, in kranjskemu učiteljsstvu ostanejo — prazni žepi! Klerikalcem manjka — leskove masti!

Nekje na Kranjskem je župnik, ki se mu sanja, da mora učitelj s šolsko mladino in zastavo paradirati — čujte in strmite! — pri njegovi inštalaciji! Ta naivna prevzetna duša misli, da smo učitelji še vedno mežnarji, ki moramo delati štafazo, kadar se to zazdi mogočnemu fajmostru! Neimenovani župnik že dlje časa nagaja dotičnemu učitelju, oziroma njegovi familiji celo v cerkvi. Povemo mu, da ga bomo prav pošteno pocukali za ošabni nos, če ne bo takoj miren in dostojen! Bilo bi v resnici potrebno, da nekoliko pogledamo v Babno polje, kako se tam napihujejo gotovi ljudje!

Prihodnje usposobljenostne preizkušnje za občne ljudske in meščanske šole se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani dne 3. novembra 1903, ob 8. uri zjutraj na c. kr. učiteljskem. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 28. oktobra 1903 v rokah izpraševalne komisije.

Preizkušnje usposobljenosti za ljudske in meščanske šole se prično pred izpraševalno komisijo v Gorici, dne 4. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj. Prošnje za pripust je vlagati do 15. t. m.

† Franja Kuštreba. V Zagrebu je umrl 15. pret. mes. Franjo Kuštreba, umirovljeni vadniški učitelj in pravi član „Hrv. pedagoško-književnega zbora“. Pokojnik je bil visoko naobražen mož in izvrsten učitelj. L. 1866. se je udeležil tudi vojske na Laškem in bil odlikovan za hrabrost s srebrno svetinjo.

Izboljšanje učiteljskih plač v Dalmaciji. Glasilo dalmatinskega učiteljsva „Učiteljski glas“, piše: Čitali smo, da je deželni odbor izgotovil načrt za izboljšanje naših plač. Ta vest nas je vzradostila. — Kdaj li bo enaka vest vzradostila slovensko učiteljsvo?

612 učiteljic brez službe. Hrvaška naučna uprava je sestavila imenik učiteljic, ki so dovršila svoje študije, a so brez službe in kruha. Takih učiteljic je sedaj v kraljevini 612, večinoma so to hčere inanj imovitih ali naravnost revnih staršev. Pisarne naučne uprave so dan na dan oblegane, vsakega najnižjega uradnika iščejo za protektorja. Toda vse zaman, nobene prazne službe ni v deželi, kjer sta dve tretjini za šolo godnih otrok brez vsakega pouka, in kjer je število analfabetov naravnost strašno. Tudi to je sad 20letnega Khuenovega sistema. Ako bi bila vlada poštena bi zaprla žensko učiteljsko dokler ne more preskrbeti izsolanim učiteljicam kruha.

Italijansko šolo je ustanovila „Lega nazionale“ v popolnoma slovenskem kraju v Neblem v Brdih, samo da izziva Slovence.

Članem goriškega dež. šolskega sveta, in sicer za tekočo funkcijsko dobo, je imenovan ravnatelj goriškega gimnazija, g. Fr. Simzig.

Osebnosti s Koroškega. V pokoj je stopil šolski vodja g. F. Jarić pri Fari. Učiteljica J. Schitnig v Hodišah je zapustila šolsko službo. Prestavljeni so: nadučitelj g. Mat. Stramec iz Tigerč v Celovec; g. Jan. Pilgram od sv. Primoža v Velikovec; učitelj g. M. Sebastian iz Krčanj k sv. Primožu; podučiteljica gospodična Ela Tavčar iz St. Petra na Vašinjah v Hodiše. G. Jos. Jekl je imenovan za podučitelja v St. Petru na Vašinjah. V pokoj je stopil nadučitelj g. A. Supik pri Sv. Nikolaju. Razpisano je mesto učitelja pri Sv. Nikolaju ob Dravi do 6. t. m.

Sestanek slovenskih, hrvaških in srbskih časnikarjev se vrši dne 10. in 11. t. m. v Zagrebu.

Na ljubljansko učiteljsko je bilo sprejeto letos v prvi tečaj 52 kandidatov. Ko bi vedeli, kako slabo jim zori pšenica!

Laška šola pri Sv. Ivanu v Trstu, ki jo je pred kratkim sklenil ustanoviti obč. svet tržaški, se ne otvori, ker je namestništvo ustanovitev te šole prepovedalo — na veliko jezo Lahov, ki sedaj seveda obetajo, da se bodo pritoževali na vse mogoče in nemogoče strani.

10 milijonov lir za poitalijančevanje Slovencev in Hrvatov v Primorju in v Dalmaciji. Društvo „Dante Alighieri“ je sklenilo, da si izposodi pri raznih bankah v Italiji 10 milijonov lir, da bi lažje izvrševalo svojo nalogo. Da bo največ tega denarja dobilo društvo „Lega Nazionale“, o tem ni dvoma, kakor tudi ne o tem, da bodo otroški vrteci in „Legine“ šole kakor gobe iz tal vedno bolj rasle po slovenskih in hrvaških občinah v Primorju in Dalmaciji. Naj bi vendar ti komedijanti rajši za ta denar kupili polente svojim rojakom, ki si jo morajo služiti sedaj na tujem kakor pri nas v Avstriji, na Francoskem in v Ameriki.

Deželni zbor tirolski. Nemei in Lahi so se sporazumeli glede delovanja dež. zbora tako, da bo mogel isti mirno rešiti predlogo glede učiteljskih plač.

V gimnazijo v Kranju se je letos vpisalo 364 dijakov in sicer v I. razred 70, v II. razred 58, III. razred 55, v IV. razred 47, V. razred 48, VI. razred 29, VII. razred 34 in v VIII. razred 23 učencev. Prvi trije razredi se bodo radi prevelikega števila dijakov morali deliti. Kakor statistični dati izkazujejo, pada frekvenca kranjskega gimnazija; dočim je bilo na tem zavodu v šolskem letu 1900/1901 509, 1901/1902 455 in 1902/1903 389 dijakov, jih je letos samo 364.

Potrjena učna knjiga. Naučno ministrstvo je potrdilo Andrej Senekovičovo knjigo „Osnovni nauki iz fizike in kemije za meščanske šole“, II. natis — za učno uporabo na meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Na II. državni gimnaziji, ki je letos popolna z vsemi osmimi razredi, se je vpisalo 424 učencev, in sicer v posamezne razrede tako-le: I. a — 68; I. b — 68; II. a 36; II. b — 38; III. a — 30; III. b — 30; IV. — 35; V. — 37; VI. — 24; VII. — 29; VIII. — 29. Na zavodu je poleg ravnatelja 10 definitivnih in 5 nadomestnih učnih moči.

Šola za enega otroka. V naši državi vladajo čudne razmere. Značilno pa je to, da se le-te po največ tičejo samo Slovanov. Ako bi bilo to drugače, bi se mi ne vznemirjali toliko. Beležiti moramo slučaj, ki neovrgljivo kaže, kako ljubeznivo skrbi naša preljudna Avstrija za — Nemce, kako pa zapostavlja — nas, uboge slovenske helote! V vasi Svatonjevice na Češkem vzdržuje nemško ljudsko šolo za enega otroka. Lani je bilo v tej šoli 7 učencev. Letos pa pohaja to šolo samo ena učenka in še ta je hčerka učiteljeva! Čujte to čudo Slovenci, kateri si morate za stotine svoje dece na Goriškem, v Trstu, na Štajerskem in Koroškem vzdrževati svoje zasebne šole! Tako postopa vsem narodom pravična vlada avstrijska napram Nemcem, vam pa da k večjemu — batin! Človeku bi zares skoro zavrela kri vočigled taki krivici! No, pa mi ravnodušno prenašamo vse, k večjemu, da včasih skrivaj zaškripljemo z zobmi! To je naša miserija...

Prebivalstvo na Ogrskem se manjša. V minolem polletju t. l. je bilo porodov za 37.600 manj kakor lani v isti dobi, umrlo pa jih je 4800 več nego lani v istem času. — Madjari prihajajo na beraško palico.

Visoka izobraženost Fincev je dokazana najbolj s tem, da ima mesteca Tavastellus, ki šteje le 6000 prebivalcev, 258 knjižnic. Sedem knjižnic je last mesta, 151 raznih društev, ostale knjižnice so last zasebnikov, a so odprte v splošno porabo.

Rudolf Falb, svetovnoznani vremenski prerok je umrl v Berlinu. Falb je bil rojen l. 1838. v Obdachu na Gornjem Štajerskem ter je služil nekaj časa v domovini za kaplana. Pozneje je postal protestant. Spisal je mnogo znanstvenih knjig o zvezdoslovju in vremenstvu.

Ali sme biti učitelj voljen v občinski zastop? Pri zadnjih občinskih volitvah v Lvovu sta bila izvoljena v občinski zastop tudi učitelja Kornel Jaworsky in Jan Solejsky. Nekateri občinarji — saj vemo na čegavo inicijativo! — so pobijali to izvolitev, češ, da učitelji kot občinski nastavljenici nimajo pasivne volilne pravice v občinski zastop. Občinski svet je volitev potrdil. Proti temu sklepu se je pritožil občinski svetnik dr. Stanislav Obminsky na upravno sodišče. Pritožba se sklicuje na § 106. lvovskega občinskega reda, po katerem so občinski uradniki izključeni od izvolitve v občinski zastop. Zagovornik prizadetih učiteljev je pri obravnavi dokazal, da se učitelji strogo ločijo od občinskih uradnikov, tudi ako jih občina nastavi. Upravno sodišče je zavidne pritožnike proti učiteljskim pravicam zavrnilo.

Listnica uredništva.

J. S. M. v M. Vaši prošnji ustrezemo prihodnjič. — **E. P. v T.** Vsako prilogo je treba stranki vrniti, zakaj priloga je njena last in tudi vedno ostane. To bo izprevidel tudi Vaš nadzornik in Vam brez obotavljanja vrnil dotično izpričevalo, ker sicer ga lahko drugim potom od njega zahtevate. Nadzornik si lahko napravi prepis, če se mu hoče, original pa mora vrniti Vam. To mu povejte in kmalu bo zopet Vaše, kar je vaša last.

Naznanilo.

Pri vseh knjigotrčcih je dobiti po K 1.60 Navodilo k I. zv. Črnivčeve Računice.

Založila „Slovenska Šolska Matica“.

Odbor.

Eno leto učitelj v hribih.

Izkusil J—n.

(Konec.)

Trikrat na teden je šel poštni pot v Sokolovec: Kako nestrpno sem pričakoval pošte in kako hlastno sem popadel številke „Slov. Naroda“. In kako hudo mi je bilo, kadar zaradi zametov sel ni mogel na pošto! Tisti dan nisem bil kar nič razporežen. Gričar se je večkrat primajal v moje stanovanje, da sem mu povedal iz časopisa kako novico. Poslušal me je z ušesi in očmi. „Jaz pa pravim“, je dejal večkrat, „da bodo le enkrat riberalci zmagali, saj se vidi, da ti krekikalci ne delajo prav. Poglejte, učitelj, v naši vasi je pravzaprav samo en krekikalec, to je tisti Špan, vsaj ga poznate, ko je njegovega sina v gozdu strela ubila in njegova punca hodi k vam v šolo. In tega tudi vselej župnik Polh obišče, kadar pride sem otroke učiti. Jaz vam rečem, učitelj, da pred petimi leti so bili na Bukovcu še sami krekikalci, zdaj pa če je še tista Lešnikarica, ki vam daje mleko, in pa Špan, ki je bil že tolikrat zaprt in že pod kriminalom je bil.“ — „Pri lanskih volitvah so se Bukovčani dobro obnašali,“ pravim jaz. „Saj je bilo še slišati, da misli tudi Špan riberalno voliti, pa mu je gospod obljubil najlepšo hojo v gozdu, če